

Medzinárodný hudobný festival

XXVI. FORFEST
CZECH
REPUBLIC
2015

Obr. 1 Žestové sexteto Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín. Autorský koncert Aleše Pavlovka. Zámek Kroměříž, Sála Terrena.

ELENA LETŇANOVÁ

Jednou z dôležitých udalostí tohtoročného Festivalu FORFEST CZECH REPUBLIC – Medzinárodný festival súčasného umenia s duchovným zameraním – bolo získanie prestížnej Ceny Českej hudobnej rady a vstup do širšieho európskeho projektu EFFE (Europe for Festivals, Festivals for Europe). Cena bola udelená na tlačovej konferencii dňa 23. 6. na radnici v Kroměříži Lenkou Dohnalovou a Jaromírom Javůrkom, prezidentom Českej hudobnej rady.

Tohtoročný FORFEST sa niesol v znamení zdravého hudobného experimentovania v príjemnej atmosfére záhrad talianskeho architekta Tencallioho vo veľkolepých priestoroch Arcibiskupského zámku, ktoré sú v zozname UNESCO už od roku 1998. Aktivity festivalu sú už viac ako štvrté storočia v strede záujmu svetovej verejnosti. Na festivale 2015 participovali popredné české i zahraničné inštitúcie, umelecké asociácie, hostia z 10 krajín Európy i zámoria (Nemecko, Rakúsko, Poľsko, Taliansko, San Marino, Írsko, Maďarsko, Slovenská republika, USA a Česká republika). Program XXVI. festivalového ročníka predstavil v reprezentatívnom výbere 34 podujatí, z toho 14 koncertov (s 18 premiérami – 7 českými a 11 svetovými). Ďalej trojdennú medzinárodnú konferenciu s názvom „Duchovné prúdy v súčasnom umení 2015“, 5 posluchových koncertov (R. Berger, J. Hanuš, Róbert Hejnar, Arvo Pärt, A. Piňos), dve výstavy (maliara Íra Tommy Barra a autora hudobno-výtvarných objektov Mađara Mártona Barabása), dva performančné projekty (Kotvan-Letňanová, Vít Zouhar) a týždenné kompozičné kurzy pre mladých skladateľov s medzinárodnou účasťou lektorov i študentov.

Festival mal dlhú predohru v podobe niekoľkých podujatí, ako bola piatková obnovená

premiéra *Malovaných písničiek* Jana Hanuša k 100. výročiu narodenia skladateľa. Účelom bolo pripomenúť tvorbu pre deti tohto významného českého skladateľa. Spievali žiaci ZUŠ Kojetín. Posluchový koncert k jubileu slovenského skladateľa Romana Bergera priniesol uvedenie elektro-akustickej výraznej skladby *Transgressus* a jemne prekomponovaného *Epitafu pre Mikuláša Koperníka*. *Transgressus* prenášal zároveň Český rozhlas naživo ako aj následnú diskusiu na tému štvrtstoročia histórie festivalu FORFEST. Skladateľ Jan Vrkoč, slovenská klaviristka Elena Letňanová spolu s manželmi Vaculovičovými diskutovali s redaktorom Českého rozhlasu Janom Hlaváčom o problematike hudobného života v európskych súvislostiach ako aj v domácom českom prostredí.

Nasledujúci deň festivalu pokračoval dvomi koncertmi, posluchovým uvedením rozsiahlej neskorej *Berliner Messe* (Berlínska omša) Arvo Pärta a výborne pripraveným talianskym ansámblom z Bologne s viacerými českými a svetovými premiérami. Unikátna zostava vynikajúcich violončelistov zaujala v českej premiére Massimiliana Messieriho *A. H.* (pre trio a interaktívny elektronický systém) pravou južnou cantabilnosťou a temperamentom. Páčila sa aj poslucháčsky vďačná skladba Lawrencea Casserleyho *Sette Pagine su l'Enigma del Bianco*.

Hudobno-výtvarná performancia Eleny Letňanovej a bratislavského architekta Petra Kotvana v Snemovnej sále kroměřížskeho zámku pretransformovala originálne skladby do farebných obrazov. Klaviristka najprv zahrala skladbu (Bach, Chopin, Liszt, Grossmann, Graham, Bartók) a potom ju hrala na papieri s farebnými prstami. Vybrané farby korešpondovali s obdobím a štýlom skladby. Séria výtvarných diel tak vznikala pred očami poslu-

cháčov a mala žiaducu expresivitu a vynaliezavosť farebných nuáns.

Úvodný organový koncert Karla Martinka v olomouckej katedrále sv. Václava priniesol realizáciu štvorčastového diela Františka Emmerta *Píseň Šalamounova* (Jana Krajčovičová – soprán, Bára Kozáková – husle, viola), ktorým FORFEST uctil pamiatku nedávno zosnulého autora, jedného z najvýznamnejších českých symfonikov povojnovej doby (26 symfónií!).

Vo vlastnom organovom recitáli Karel Martínek priamo ohromil radikálne a dynamicky vystavanou *Voluminou* klasika hudby 20. storočia György Ligetiho, ktorou vyčerpal takmer celý zvukový potenciál dómskeho organa. Nasledovala vďačná virtuózna *Toccata* Miloša Sokola. Esteticky sme prežívali až mystické sopránové farebné harmónie Francúza Jehana Alaina – *Le jardin suspendu* (Zavesené záhrady) a messiaenovskú atmosféru komponovanú ešte pred hudobným jazykom Messiaena, založenú na modoch. Odznelo aj dielo Petra Ebena *Chorální fantazie Svatý Václave* s náročnou pedálovou technikou. Prínosom koncertu boli ojedinelé, hodnotné záverečné improvizácie Karla Martinka na šesttónovú tému FORFEST. Tento rok sa etabloval ansámbl Žesťový sextet Filharmónie Bohuslava Martinů Zlín. Takéto obsadenie sa zriedkavo vyskytuje na festivaloch. Hrali v zložení: Vít Otáhal – trúbka, Zdeněk Macek – trúbka, Daniel Mlčák – lesný roh, Jakub Živalík – trombón, Vít Pospíšil – trombón, Miloslav Žváček – tuba. Súbor zahral premiérový program, ktorý bol autorským koncertom Aleša Pavlorka. Úroveň hráčov je porovnateľná s najlepšími ansámlami tohto typu. Hukvaldské ozveny pre žesťový sextet zaujali vrúcnosťou výrazu a atmosférou janáčkovského environmentu rodných Hukvald hranou s majstrovským porozumením. Vrcholom koncertu bola kompozične zaujímavá premiérovaná *Alea iacta est*. Celý večer dirigoval autor.

Husľový recitál Marie Petříkovéj-Gajdošovej bol významným počínom: predviedla kompletne 6 housľových sonát Jiřího Matysa. Tento cyklus náročných kompozícií, ktoré sa navzájom líšia bohatstvom motívického a rytmického čítania, vyžaduje maximálnu koncentráciu. Sólistka ich predniesla s neuveriteľnou ľahkosťou, presvedčivosťou a istotou, precíznou intonáciou a frázovaním.

Experimentálny projekt autorskej dvojice Sára a Iva Medkovcov sa konal v neskorej nočnej hodine z dôvodu svetelných efektov, ktoré dokresľovali atmosféru atraktívneho večera. Premiéra skladby *For Piano* od mladušej a výsostne poetickej Sary Medkovej uviedla jej recitál. Zaujala aj zvukove vynaliezavá skladba *Inside I*, v ktorej obaja interpreti vyludzovali sonoristické až mystické štruktúry s vokálnymi pretransformovanými zvukmi, používajúc prednú klávesovú a zadnú strunovú časť klavíra. Vrcholom večera bolo uvedenie 24 minútovej „neoromantickej“, typicky americkej klavírnej hudby *De Profundis* Frederica Rzewského s divadelnými elementmi, spievaným slovom a premietanými americkými textami na obrovskom plátne (pre hlas, video-art a klavír). *De Profundis* je skladba plná bolesti, meditácie a filozofických úvah nad existenciou uväznenej duše.

Violončelový recitál vynikajúceho nemeckého sólistu Friedricha Gauwerkyho s príznačným názvom *Der Glaube – The belief* bol jedným s vrcholov festivalu. Program bol skutočne dobre premyslený – začínal Bachovou *Suitou pre violončelo sólo č. 1*, G-dur, pokračoval Johnom Cageom, najlepšou skladbou večera – György Kurtágom *Az Hit* (Verím), Karlheinzom Stockhausenom z *Amour* v transkripcii Gauwerkyho, končiac zásadným dielom Angličana Petera Sculthorpeho *Requiem* z roku 1979. Nádherná skladba s oduševneným záverom a zrelé interpretačné majstrovstvo boli dôstojnou bodkou za koncertom vzácného hosťa.

Farebné experimenty so zvukom elektro-akustickej hudby zvanej tiež akusmatickej, boli akcentom koncertu autorskej dvojice Michala Rataja a Ivana Boreša (gitara), pod titulom *Sounds in the Veil of Silence*. Ich koncerty majú vzostupnú tendenciu. Dôsledne kvadrofónne usporiadanie zvukovej a tónovej masy, ktoré vyčerpávali celú dynamickú škálu, boli rozumne rozvrhnuté v trochu zradnej akustike najväčšej rokokovej sály v Českej republike.

Jedným z veľmi vydarených koncertov bol viendenský ansámbl CAMERATA POLYZOIDES v zložení Demetrius Polyzoides – husle, viola, Elisabeth Polyzoides-Baich – husle, Michael Polyzoides – violončelo, Janna Polyzoides – klavír. V grécko-ruskotatársko-českom programe uviedli skladby českého autora žijúceho v USA Karla Husu *Sonatinu pro housle a klavír* a 5 *Impromptus* Miloslava Ištvána pre klavír sólo výnimočne precízne. Duo Polyzoides zahralo po prvý raz v republike dodekafonickú skladbu s voľnými úsekmi rozšírenej tonality *Duo für Violine und Viola* (Duo pre husle a violu) od gréckeho autora Nikosa Skalkottasa, žiaka A. Schönberga. Záver koncertu tvorilo dielo Ervína Schulhofa pre husle a violončelo. Ladislav Doležal v rámci svojho klavírneho recitálu naštudoval premiéru *Klavírní sonáty* č. 5 Pavla Nováka-Zemeka (na fragment diela W. A. Mozarta), ktorá riešila problémy trojvrstevnej notovej osnovy, hranej jednou rukou – ľavou. Basová poloha sa pod pedálom trochu strácala v náročnej štruktúre so skokmi do extrémnych polôh. Celý koncert hral sólista naspamäť (!) vrátane Vítězslavy Kaprálovej (100. výročie narodenia) ranných romanticko-impresionistických *Pěti klavírních skladeb* a Američana Lowela Libermanna úvodných *Gargoyles*, op. 29, ktoré uviedol v českej premiére. Recitál pokračoval svetovou premiérou projektu českej flautistky Lenky Kozderkovej s názvom *LARUS* (Morská čajka). Zaujal

takmer hodinovou elektro-akustickou kompozíciou plnou nostalgických odtieňov a kvalitnou hrou flautistky.

Dnes už preslávený protagonist českého hudobného minimalizmu, Vít Zouhar, opäť prekvapil novou polohou svojej tvorby. Jeho multimediálny projekt nazvaný *zahRAda* bol vytvorený pre Rotundu Kvetnej záhrady. Zaujal kultivovaných i laických poslucháčov až hudobne terapeutickými účinkami. Niektorí poslucháči mohli ležať na sedacích vakoch a plne sa venovať zvukom prírody, spevu vtákov, rozvrhnutých v elektronickej palete do priestoru troch bodov, tj. mixovacích pultov, ovládaných tímom autorových spolupracovníkov (Gabriela Coufalová – drozd, ďateľ, sršeň, dážď, potok, žaba, aeolská harfa, lap top, Jaromír Synek – kos, ďateľ, potok, žaba, listie, Vít Zouhar – slávik, kohút, sršeň, odkvap, dážď, aeolská harfa, atď.). Ceľ dlhej skladbe nemožno uprieť vtip, fantáziu a nasmerovanie poslucháčov opäť k prírode a jej prirodzenému rytmu (idea J. J. Rousseaua). Autor tu nenápadne nastoľuje otázku hranice hudby, kde končí a začína (ako kedysi J. Cage), a ambivalenciu podobnosti umelo vytváranej kompozície a skutočných prírodných zvukov. Ide opäť o prekvapujúce konotácie s barokovou tradíciou, ktorú Zouhar vzkriesil a vynesol na povrch vo svojich operách a iných skladbách. Klavírny dvoj-recitál českého klaviristu Jana Stojánka a slovenského Dušana Šujana ponúkol pomerne vzácnu príležitosť porovnania dvoch rozdielnych prístupov – razantných aj lyrických *Bagatel* Valentina Silvestrova v podaní Stojánka verus suverénnej a vášnivej hry náročnej Moyzesevej sonáty z roku 1944 s rozsiahlou fúgou a výberu z poetických a kompozične svojských prelúdií *12+1* slovenského autora Petra „van Groba“ Martinčeka, kde zavážila dynamika a kvalita každého tónu či basovej figúry. Premiérovo zazneli *Štyri impresie* od Petra Machajdika v zrelom a oduševnenom podaní Dušana Šujana.

Pražské Trio Eufonico hralo v zložení: Kateřina Chudobová – flauta, Růžena Sršňová – husle, Simona Kalendová – klavír. Každá zo sólistiek disponuje technickými i interpretačnými kvalitami. Tajomne znel začiatok *Variací pro flétnu a klavír* Otmara Máchu. Trio pre flautu, husle a klavír *Ze života včel* od českého Jana Vrkoča bolo rovnako živé a pútavé. Autor skvele nakomponoval let včelej kráľovny a dal až filozofický podtext životu včiel. Český skladateľ oslavujúci tento rok životné jubileum (80), Jiří Teml, napísal pre súbor kompozíciu *Trio Eufonico* so silným vnútorným napätím, vytvoreným len z trojtónového motívu. Obaja autori boli osobne prítomní.

Detský brnenský zbor Kantiléna so zbornajstrami Jakubom Kleckerom a Michalom Jančíkom predviedol skladby Benjamina Brittena – *Missa brevis in D*, Roberta Hejnara – *Ave Maria*, Arvo Pärta – *Peace Upon You, Jerusalem*. Nemožno pochybovať o kvalitách autorov. Brittenova krátka a harmonicky prostá *Missa brevis* ostala aj v spomienkach mladušských dievčat, ako aj *Ave Maria* od Roberta Hejnara. Ťažiskom večera bolo *Te Deum* Františka Emmerta za účinkovania sólistov: Hana Škarková – soprán, Lucie Hilscherová – alt, Jakub Janšta – organ.

Výstava maďarského renomovaného autora Mártona Barabása (účastníka 26. Bienále v Benátkach) v knižnici Kroměřížska priniesla jeho mini-retrospektívu knižných objektov, ktoré sú často inšpirované hudbou. Používa písmo či vlastný hmatový zážitok, jeho tvorba má voľnú spojitosť s hudbou Beethovena či Bartóka, rovnako ako s vôňou a obsahom knihy. Existuje tu len krehká, takmer nepostrehnuteľná hranica medzi týmito svetmi. Autorova interferencia oboch polôh vytvára vizuálnu metaforu hlbšieho zmyslu čo je umelecký objekt a socha. Na otvorení výstavy predstavila zasvätené Zdenka Vaculovičová českú premiéru *Štyroch skladieb* pre sólové husle nemeckého skladateľa Widmara Hadera, ktorý bol osobne prítomný.

Vernisáž výstavy írskoho výtvarníka Tommy Barra v galérii U Artuša mala názov *Věčný kruh*. Premiérová výstava špeciálne vytvorená pre festival korešpondovala s tradíciou českého symbolizmu. Abstraktné obrazy štvorcového formátu prinášali niektoré konotácie histórie Írska s históriou českých zemí.

Posluchové podujatia v Záhradnom ateliéri majú dlhoročnú tradíciu a snažia sa priniesť čo najviac objaviteľských sond aj do málo známej tvorby známych autorov – obzvlášť českých a slovenských. Tohtoročný program sa zamerával na kompozície jubilujúcich skladateľov Aloise Piňose (tímové kompozície z 60. rokov 20. storočia), Jana Hanuša (*Koncertantní symfonie*), bratislavského Romana Bergera a výsostne duchovného skladateľa Roberta Hejnara (*Concerto grosso, Klavírní koncert, Stabat Mater*) a Arvo Pärta (*Berliner Messe* – Berlínska omša).

FORFEST patrí k najstarším kultúrnym udalostiam novo obnovennej demokracie v Českej republike. Predstavuje desiatky výstav, stovky koncertov, stovky nahrávacích hodín pre Český rozhlas a Českou televíziu, stovky premiérových skladieb (v priemere 20–30 v každom ročníku). Spolupracoval po celý čas svojho trvania (26 rokov) s desiatkami kľúčových inštitúcií doma aj v zahraničí.

Koncerty a výstavy sa konali tento rok v štyroch mestách – Kroměříž, Olomouc, Brno a Bratislava, využívajúc predovšetkým reprezentatívne priestory Arcibiskupského zámku a záhrad v Kroměříži najmä nádherného a jedinečného prostredia novo rekonštruovanej Kvetnej záhrady a olomouckého Dómu sv. Václava. V dňoch 23. – 25. 6. 2015 sa konalo trojdňové medzinárodné bienále hudobno-výtvarného kolokvia na tému *Duchovní proudy v současním umění*, so stručným podtitulom: *Vize budoucnosti*. Na konferencii sa aktéri zamýšľali nad príčinami súčasného stavu umenia, smerovaním súčasného vývoja a očakávaniami dnešného človeka od umenia.

Medzinárodný hudobný festival - XXVI.FORFEST CZECH REPUBLIC 2015

Jednou z dôležitých udalostí tohtoročného Festivalu FORFEST CZECH REPUBLIC - Medzinárodný festival súčasného umenia s duchovným zameraním - bolo získanie prestížnej Ceny Českej hudobnej rady a vstup do širšieho európskeho projektu EFFE (Europe for Festivals, Festivals for Europe). Cena bola udelená na tlačovej konferencii dňa 23.6. na radnici v Kroměříži pani PhDr. Lenkou Dohnálovou a PhDr. Jaromírom Javůrkom – prezidentom Českej hudobnej rady.

Tohtoročný FORFEST sa niesol opäť vo veľkolepých priestoroch Arcibiskupského zámku a v znamení zdravého hudobného experimentovania v príjemnej atmosfére záhrad talianskeho architekta Tencallioho, ktoré sú v zozname UNESCO už od roku 1998.

Aktivity festivalu sú už viac ako štvrt' storočia v strede záujmu svetovej verejnosti. Na festivale 2015 participovali popredné české i zahraničné inštitúcie, umelecké asociácie, hostia z 10 krajín Európy i zámoria (Nemecko, Rakúsko, Poľsko, Taliansko, San Maríno, Írsko, Maďarsko, Slovenská republika, USA a Česká republika). Program XXVI. festivalového ročníka predstavil v reprezentatívnom výbere 34 podujatí, z toho 14 koncertov (s 18 premiérami - 7 českými a 11 svetovými). Ďalej trojdennú medzinárodnú konferenciu s názvom „Duchovné prúdy v súčasnom umení 2015“, 5 posluchových koncertov (R. Berger, J. Hanuš, Róbert Hejnar, Arvo Pärt, A. Piños), dve výstavy (maliara Íra Tommy Barra a autora hudobno-výtvarných objektov Maďara Mártona Barabása), dva performančné projekty (Kotvan-Letňanová, Vít Zouhar) a týždenné kompozičné kurzy pre mladých skladateľov s medzinárodnou účasťou lektorov i študentov.

Festival mal dlhú predohru v podobe niekoľkých podujatí – ako bola piatková obnovená premiéra Maľovaných pesničiek Jana Hanuša k 100. výročiu narodenia skladateľa. Účelom bolo pripomenúť tvorbu pre deti tohto významného českého skladateľa. Spievali žiaci ZUŠ Kojetín.

Posluchový koncert k jubileu slovenského skladateľa Romana Bergera priniesol uvedenie elektro-akustickej výraznej skladby Transgressus a jemne prekomponovaného Epitafu pre Koperníka. Transgressus prenášal zároveň Český rozhlas naživo ako aj následnú diskusiu na tému štvrt'storočia histórie festivalu FORFEST. Skladateľ Jan Vrkoč, slovenská klaviristka Elena Letňanová spolu s manželmi Vaculovičovými diskutovali s redaktorom Českého rozhlasu Janom Hlaváčom o problematike hudobného života v európskych súvislostiach ako aj v domácom českom prostredí.

Nasledujúci deň festivalu pokračoval dvomi koncertmi, posluchovým uvedením rozsiahlej neskorej Berlínskej omše Arvo Pärta a výborne pripraveným talianskym ansámbľom z Bologne s viacerými českými a svetovými premiérami. Unikátna zostava vynikajúcich violončelistov zaujala v českej premiére Massimiliana Messierioho „A.H.“ (pre trio a interaktívny elektronický systém) pravou južnou cantabilnosťou a temperamentom. Páčila sa aj posluchácky vďačná skladba Lawrencea Casserleyho Sette Pagine su l'Enigma del Bianco.

„Hudobno-výtvarná performancia Dr.Eleny Letňanovej a bratislavského architekta Petra Kotvana mala podmanivú atmosféru nielen vďaka romantickému večeru v Snemovnej sále kroměřížskeho zámku, ale tiež vďaka šarmu hlavnej protagonistky, ktorá pretransformovala originálne skladby do farebných obrazov. Najprv zahrála skladbu (Bach, Chopin, Liszt, Grossmann, Graham, Bartók) a potom ju hrala na papieri s farebnými prstami. Vybrané farby architektom a klaviristkou korešpondovali zo štýlom a obdobím skladby, nevedli k rigidnému „umeniu náhody“. Séria výtvarných diel tak vznikala pred očami poslucháčov a mala žiaducu expresivitu a vynaliezavosť farebných nuáns. Intuitívne cítenie formy je v súčasnom umení dominantným prvkom v postmodernom toku mnohostrannej multikultúrnej situácie“. (Excerpt z kritiky V. Vaculoviča)

Úvodný organový koncert Karla Martínka v olomouckej katedrále sv. Václava priniesol realizáciu štvorčasťového diela Františka Emmerta Pieseň Šalamúnova (Jana Krajčovičová – soprán, Bára Kozáková – husle, viola), ktorým FORFEST uctil pamiatku nedávno zosnulého autora, jedného z najvýznamnejších českých symfonikov povojnovej doby (26 symfónií!).

Vo vlastnom organovom recitáli Karel Martínek priamo ohromil radikálne a dynamicky vystavanou Voluminou klasika hudby 20. storočia György Ligetiho, ktorou vyčerpal takmer celý zvukový potenciál

dómskeho organa. Nasledovala vďačná virtuózna Toccata Miloša Sokola. Esteticky sme prežívali až mystické sopránové farebné harmónie Francúza Jehana Alaina - Le jardin suspendu (Zavesené záhrady) a messiaenovskú atmosféru komponovanú ešte pred hudobným jazykom Messiaena, založenú na modoch. Odznelo aj dielo Petra Ebena Chorálna fantázia Svätý Václave s náročnou pedálovou technikou. Prínosom koncertu boli ojedinelé, hodnotné záverečné improvizácie Karla Martinka na šesťtónovú tému FORFEST.

Tento rok sa etabloval ansámbl Žešťový sextet Filharmónie Bohuslava Martinů Zlín. Takéto obsadenie sa zriedkavo vyskytuje na festivaloch. Hrali v zložení: Vít Otáhal - trúbka, Zdeněk Macek - trúbka, Daniel Mlčák - lesný roh, Jakub Zivalík - trombón, Vít Pospíšil - trombón, Miloslav Žváček – tuba. Súbor zahral premiérový program, ktorý bol autorským koncertom Aleša Pavlorka. Úroveň hráčov je porovnateľná s najlepšimi ansámbľami tohto typu. Hukvaldské ozveny pre žešťový sextet zaujali vrúcnošťou výrazu a atmosférou janáčkovského enviromentu rodných Hukvald hranou s majstrovským porozumením. Vrcholom koncertu bola kompozične zaujímavá premiérovaná Alea iacta est. Celý večer dirigoval autor.

Husľový recitál Marie Petříkovej-Gajdošovej bol významným počínom: predviedla kompletne Šesť husľových sonát Jiřího Matysa. Tento cyklus náročných kompozícií, ktoré sa navzájom líšia bohatstvom motivického a rytmického cítenia, vyžaduje maximálnu koncentráciu. Sólistka ich predniesla s neuveriteľnou ľahkosťou, presvedčivosťou a istotou, precíznou intonáciou a frázovaním.

Experimentálny projekt autorskej dvojice Sára a Iva Medkocov sa konal v neskorej nočnej hodine z dôvodu svetelných efektov, ktoré dokresľovali atmosféru atraktívneho večera. Premiéra skladby For Piano od mladušej a výsostne poetickej Sára Medkovej uviedla jej recitál. Zaujala aj zvukove vynaliezavá skladba „Inside I“, v ktorej obaja interpreti vyludzovali sonoristické až mystické štruktúry s vokálnymi pretransformovanými zvukmi, používajúc prednú klávesovú a zadnú strunovú časť klavíra. Vrcholom večera bolo uvedenie 24 minútovej „neoromantickej“, typicky americkej klavírnej hudby De Profundis Frederica Rzewského s divadelnými elementmi, spievaným slovom a premietanými americkými textami na obrovskom plátne (pre hlas, video-art a klavír). De Profundis je skladba plná bolesti, meditácie a filozofických úvah nad existenciou uväznenej duše.

Violončelový recitál vynikajúceho nemeckého sólistu Friedricha Gauwerkyho s príznačným názvom "Der Glaube - The belief" bol jedným s vrcholov festivalu. Program bol skutočne dobre premyslený - začínal Bachovou suitou pre violončelo sólo č.1, G-dur, pokračoval Johnom Cageom, najlepšou skladbou večera - György Kurtágom „Az Hit“ (Verím), Karlheinzom Stockhausenom z „Amour“ v transkripcii Gauwerkyho, končiac zásadným dielom Angličana Petera Sculthorpeho Requiem z roku 1979. Nádherná skladba s oduševneným záverom a zrelé interpretačné majstrovstvo boli dôstojnou bodkou za koncertom vzácného hosťa.

Farebné experimenty so zvukom elektro-akustickej hudby zvanej tiež akusmatickej, boli akcentom koncertu autorskej dvojice Michala Rataja a Ivana Boreša (gitara), pod titulom Sounds in the Veil of Silence. Ich koncerty majú vzostupnú tendenciu. Dôsledne kvadrofónne usporiadanie zvukovej a tónovej masy, ktoré vyčerpávali celú dynamickú škálu, boli rozumne rozvrhnuté v trochu zradnej akustike najväčšej rokokovej sále v Českej republike.

Jedným z veľmi vydarených koncertov bol viedenský ansámbl CAMERATA POLYZOIDES v zložení Demetrius Polyzoides husle, viola, Elisabeth Polyzoides-Baich husle, Michael Polyzoides violončelo, Janna Polyzoides klavír. V grécko-ruskotatársko-českom programe uviedli skladby českého autora žijúceho v USA Karla Husu - Sonatinu pre husle a klavír a 5 Impromptus Miloslava Ištivána pre klavír sólo (ktoré sú ešte dnes vynikajúcimi skladbami) výnimočne precízne. Duo Polyzoides zahrlo po prvý raz v republike dodekafonickú skladbu s voľnými úsekmi rozšírenej tonality „Duo pre husle a violu“ od gréckeho autora Nikosa Skalkottasa, žiaka A.Schöenberga. Záver koncertu tvorilo dielo Ervína Schulhofa pre husle a violončelo - plné náhlych náladových zlomov.

Ladislav Doležal v rámci svojho klavírneho recitálu vzorne a spoľahlivo naštudoval premiéru Klavírnej sonáty č.5 na fragment z W.A.Mozarta od Pavla Nováka-Zemeka, ktorá riešila problémy trojvrstvej notovej osnovy, hranej jednou rukou – ľavou. Basová poloha sa pod pedálom trochu strácala v náročnej štruktúre so skokmi do extrémnych polôh. Celý koncert hral sólista naspamäť !!/ vrátane Vítězslavy Kaprálovej / 100. výročie narodenia / ranných romanticko-impresionistických „Päť klavírných skladieb“ a Američana Lowela Libermanna úvodných „Gargoyles“ op.29, ktoré uviedol

v českej premiére. Recitál pokračoval svetovou premiérou projektu českej flautistky s názvom LARUS / v preklade: Morská čajka / Lenky Kozderkovej. Zaujal takmer hodinovou elektro-akustickou kompozíciou plnou nostalgických odtieňov a kvalitnou hrou flautistky.

Dnes už preslávený protagonist českeho hudobného minimalizmu, Vít Zouhar, opäť prekvapil novou polohou svojej tvorby. Jeho multimediálny projekt nazvaný „zaHRAda“ bol vytvorený pre Rotundu Kvetnej záhrady. Zaujal kultivovaných i laických poslucháčov až hudobne terapeutickými účinkami. Niektorí poslucháči mohli ležať na sedacích vakoch a plne sa venovať zvukom prírody, spevu vtákov, rozvrhnutých v elektronickej palete do priestoru troch bodov, tj. mixovacích pultov, ovládaných tímom autorových spolupracovníkov / Gabriela Coufalová - drozd, d'ateľ, sršeň, dážď, potok, žaba, aeolská harfa, lap top, Jaromír Synek - kos, d'ateľ, potok, žaba, lístie, Vít Zouhar – slávik, kohút, sršeň, odkvap, dážď, aeolská harfa, atď. / Celej dlhej skladbe nemožno uprieť vtip, fantáziu a nasmerovanie poslucháčov opäť k prírode a jej prirodzenému rytmu / idea J.J.Rousseaua /. Autor tu nenápadne nastoľuje otázku hranice hudby, kde končí a začína / ako kedysi J.Cage /, a ambivalenciu podobnosti umelo vytvárajúcej kompozície a skutočných prírodných zvukov. Ide opäť o prekvapujúce konotácie s barokovou tradíciou, ktorú Zouhar vzkriesil a vyniesol na povrch vo svojich operách a iných skladbách.

Klavírny dvoj-recitál českeho klaviristu Jana Stojánka a slovenskeho Dušana Šujana ponúkol pomerne vzácnu príležitosť porovnania dvoch rozdielnych prístupov - razantných aj lyrických Bagatel Valentina Silvestrova v podaní Stojánka verzus suverénnej a vášnivej hry náročnej Moyzesovej sonáty z roku 1944 s rozsiahlou fúgou a výberu z poetických a kompozične svojských Prelúdií "12+1" slovenskeho autora Petra 'van Groba' Martinčeka, kde zavážila dynamika a kvalita každého tónu či basovej figúry. Premiérovo zaznelo Štvoro impresií od Petra Machajdika v zrelom a oduševnenom podaní Dušana Šujana.

Prážské Trio Eufonico hralo v zložení: Kateřina Chudobová - flauta, Růžena Sršňová - husle, Simona Kalendová - klavír. Každá zo sólistiek disponuje technickými i interpretačnými kvalitami. Tajomne znel začiatok Variácií pre flautu a klavír Otmara Máchu. Trio pre flautu, husle a klavír ZO ŽIVOTA VČEL od českeho Jana Vrkoča bolo rovnako živé a pútavé. Autor skvele nakomponoval let včelej kráľovny a dal až filozofický podtext životu včiel. Český skladateľ, oslavujúci tento rok životné jubileum /80/, Jiří Teml, napísal pre súbor kompozíciu „Trio Eufonico“ so silným vnútorným napätím, vytvoreným len z trojtónového motívu. Obaja autori boli osobne prítomní.

Detský brnenský zbor Kantiléna so zbormajstrami Jakubom Kleckerom a Michalom Jančíkom predviedol skladby Benjamin Brittena - Missa brevis in D, Roberta Hejnara - Ave Maria, Arvo Pärta - Peace Upon You, Jerusalem. Nemožno pochybovať o kvalitách autorov. Brittenova krátka a harmonicky prostá Missa brevis ostala aj v spomienkach mladuškých dievčat, ako aj AVE MARIA od Roberta Hejnara. Ťažiskom večera bolo Te Deum Františka Emmerta za účinkovania sólistov: Hana Škarková - soprán, Lucie Hilscherová - alt, Jakub Janšta – organ.

Výstava maďarskeho renomovaného autora Mártona Barabása / účastníka 26.Bienále v Benátkach / v Knižnici Kroměřížska priniesla jeho mini-retrospektívu knižných objektov, ktoré sú často inšpirované hudbou. Používa písmo či vlastný hmatový zážitok, jeho tvorba má voľnú spojitosť s hudbou Beethovena či Bartóka, rovnako ako s vôňou a obsahom knihy. Existuje tu len krehká, takmer nepostrehnuteľná hranica medzi týmito svetmi. Autorova interferencia oboch polôh vytvára vizuálnu metaforu hlbšieho zmyslu čo je umelecký objekt a socha. Na otvorení výstavy predstavila zasvätené Zdenka Vaculovičová českú premiéru „Štyroch skladieb“ pre sólové husle nemeckeho skladateľa Widmara Hadera, ktorý bol osobne prítomný.

Vernisáž výstavy írskoho výtvarníka Tommy Barra v galérii U Artuša mala názov Večný kruh. Premiérová výstava špeciálne vytvorená pre festival korešpondovala s tradíciou českeho symbolizmu. Abstraktné obrazy štvorcového formátu prinášali niektoré konotácie histórie Írska s históriou českých zemí.

Posluchové podujatia v Záhradnom ateliéri majú dlhoročnú tradíciu a snažia sa priniesť čo najviac objaviteľských sond aj do málo známej tvorby známych autorov - obzvlášť českých a slovenských. Tohtoročný program sa zamerával na kompozície jubilujúcich skladateľov Aloise Piňose (tímové kompozície z 60. rokov 20. storočia), Jana Hanuša (Koncertantná symfónia), bratislavského Romana Bergera a výsostne duchovného skladateľa Roberta Hejnara (Concerto grosso, Klavírny koncert, Stabat Mater) a Arvo Pärta (Berlínska omša).

FORFEST patrí k najstarším kultúrnym udalostiam novo obnovenej demokracie v Českej republike. Predstavuje desiatky výstav, stovky koncertov, stovky nahrávacích hodín pre Český rozhlas a ČT, stovky premiérových skladieb (v priemere 20 - 30 v každom ročníku). Spolupracoval po celý čas svojho trvania (26 rokov) s desiatkami kľúčových inštitúcií doma aj v zahraničí.

Koncerty a výstavy sa konali tento rok v štyroch mestách - Kroměříž, Olomouc, Brno a Bratislava, využívajúc predovšetkým reprezentatívne priestory Arcibiskupského zámku a záhrad v Kroměříži najmä nádherného a jedinečného prostredia novo rekonštruovanej Kvetnej záhrady a olomouckého Dómu sv. Václava. V dňoch 23. - 25. 6. 2015 sa konalo trojdňové medzinárodné bienále hudobno-výtvarného kolokvia na tému „Duchovné prúdy v súčasnom umení“, so stručným podtitulom: „Vízia budúcnosti“. Na konferencii sa aktéri zamýšľali nad príčinami súčasného stavu umenia, smerovaním súčasného vývoja a očakávaniami dnešného človeka od umenia. Účasť na festivalovom kolokviu prijal celý rad našich a zahraničných špecialistov (vid' harmonogram konferencie).

Doc. PhDr. Elena Letňanová, STU Bratislava
Mudroňova 95
811 04 Bratislava, Slovenská republika